

2. Степченко Л. М., Ефимов В. Г., Лосева Е. А., Скорик М.В. Использование гуминовых препаратов при получении биопродукции. *V междунар. конф. Гуминовые вещества в биосфере*. СПб.: Изд-во СПбГУ, 2007. С. 520–527.

3. Степченко Л. М. Физиолого-биохимические механизмы действия гуминовых веществ на процессы пищеварения у сельскохозяйственной птицы. *Фізіологічний журнал / Інститут фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України*. 2019. Т. 65. № 3 (Додаток). С. 197–198.

*Людмила Галузіна
(Дніпро, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ ОНТОГЕНЕЗУ МИСЛИВСЬКИХ ФАЗАНІВ НА ТЛІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНОГО АДАПТОГЕНУ

Останнім часом у світі та в Україні все більш широке поширення отримує розведення фазанів для декоративних цілей, поповнення мисливських угідь та одержання оригінального м'яса-дичини. Для розведення в комерційних цілях частіше всього використовують звичайного, або мисливського фазана. Мисливський фазан – це є гібридна форма, отримана в результаті спонтанного схрещування різних підвидів звичайного фазана [1, 8–9].

Біологічно активні кормові добавки гуминової природи останнім часом знаходять широке використання як у тваринництві, так і у птахівництві, оскільки вони мають високу біологічну активність і є екологічно чистими, а також сприяють підвищенню продуктивності та поліпшенню якості продукції тваринництва та птахівництва [2, с. 191–206; 3, с. 48–53; 4, с. 345–348; 5, с. 3–10; 6, с. 308–311]. Вони забезпечують збільшення резистентності організму, проявляючи свою адаптогенну, імуностимулюючу та ростостимулюючу властивість внаслідок накопичення та післядії позитивно впливають на ріст та розвиток тварин [1, 8–9; 2, с. 191–206; 3, с. 48–53; 4, с. 345–348; 5, с. 3–10; 6, с. 308–311; 7, с. 163].

Метою роботи є встановлення особливостей онтогенезу мисливських фазанів на тлі використання природного адаптогену, а саме за дії біологічно активної кормової добавки гуминової природи «Гумілід», в умовах Приватного акціонерного товариства «Агро-Союз» Синельниківського району Дніпропетровської області.

Матеріали і методи досліджень. Для проведення наукового-дослідного експерименту використовували мисливських фазанят від добового до 35-денного віку, з яких сформували дві аналогічні групи: 1 дослідну і 1 контрольну (по 50 тварин у кожній). Дослідження проводились на клінічно здоровій птиці. Умови утримання та годівлі в обох групах були однакові. У фазанят був вільний доступ до води та корму. Науково-господарський експеримент тривав упродовж 35 діб. Фазанятам дослідної групи при випоюванні до води додавали біологічно активну кормову добавку гуминової природи «Гумілід» в оптимальній дозі, у залежності від середньої маси тіла фазанят [2, с. 191–206]. Масу тіла птиці визначали індивідуальним зважуванням на вагах FR-H-150 та Professional digital table top

scale 500g/0.01g. Щоденно враховували кількість поголів'я птиці у групах з метою визначення збереженості

Результати досліджень. Важливими показниками, які відображають функціональний стан організму тварин, є маса тіла та середньодобові прирости маси тіла тварини. За результатами проведених досліджень було встановлено, динаміку росту та розвитку мисливських фазанят віком до 35 діб. Так, маса тіла піддослідних фазанят на початку експерименту у віці однієї доби та у віці 7 днів була майже однакова і становила в середньому 19,7 г та 37,4 г відповідно.

На тлі застосування гумінової добавки «Гумілід» маса тіла дослідних фазанят у віці 14 діб, після першого додавання, перевищувала в середньому на 5,0 % масу тіла контрольної птиці. Маса тіла дослідних фазанят у 21 добовому віці була вищою на 2,4 %, ніж контрольна птиця. Встановлено, що на тлі застосування Гуміліду маса тіла дослідних фазанят у віці 28 та 35 діб вірогідно перевищувала в середньому на 8,1 % ($p < 0,001$) та 11,4 % ($p < 0,001$) масу тіла контрольної птиці.

Таким чином, маса тіла дослідних фазанят, де застосовувалось дворазове введення Гуміліду упродовж двох періодів росту, в середньому перевищувала цей показник у птиці контрольної групи за період експерименту на 6,7 % ($p < 0,001$).

На підставі даних зважувань, був прорахований середньодобовий приріст маси тіла мисливських фазанят за період експерименту від першої доби до 35-добового віку. Так, у віковий період з 1 до 7 доби середньодобовий приріст маси тіла піддослідних мисливських фазанят обох груп був майже однаковим і складав в середньому 2,54 г. У період росту з 8 по 35 добу у фазанят дослідної групи спостерігається збільшення середньодобового приросту маси тіла у порівнянні з контрольною птицею. Так, у фазанят дослідної групи у віковий період з 8 по 14 добу середньодобовий приріст маси тіла був вище на 10,9 % ($p < 0,05$), ніж у птиці контрольної групи. У віковий період з 14 по 21 добу фазанята обох піддослідних груп мали приблизно однаковий середньодобовий приріст маси тіла і складав в середньому 6,2 г. Однак, на тлі дії Гуміліду у віці від 22 до 35 доби спостерігається вірогідне збільшення середньодобового приросту маси тіла у дослідних фазанят. Так, середньодобовий приріст маси тіла фазанят дослідної групи у віці з 22 по 28 добу був вищим в середньому на 18,6 % ($p < 0,001$) та у віці з 29 по 35 добу – на 26,4 % ($p < 0,001$), ніж у контрольної птиці. Це пояснюється більш інтенсивним ростом фазанят дослідної групи.

Слід зазначити, що у віковий період від 29 до 35 доби у мисливських фазанят обох груп відбувається незначний приріст середньодобової маси тіла відносно попереднього періоду росту, це може бути пов'язано з тим періодом життя птиці, коли в них відбувається ріст махового та рульового пір'я.

Щодо показнику збереженості піддослідного поголів'я мисливських фазанят у період експерименту від першої доби до 35-денного віку, то він становив 100 % в обох піддослідних групах птиці. Це свідчить про те, що кормова добавка гумінової природи «Гумілід» не має токсичної дії на організм дослідної птиці.

Таким чином, застосування кормової добавки гумінової природи «Гумілід» мисливським фазанятам до 35-денного віку позитивно впливає на динаміку росту та їх розвиток. Це пояснюється здатністю гумінових речовин посилювати всмоктування поживних компонентів корму. Разом із поживними компонентами фазанята отримували більше вітамінів, макро- та мікроелементів, унаслідок чого швидкість обмінних процесів та прирости маси тіла зростали, підвищувався рівень їх резистентності. На посилення всмоктування окремих компонентів раціону за дії гумінових речовин вказують інші дослідники [4, с. 345–348; 5, с. 3–10; 6, с. 308–311; 7, с. 163].

Висновок. Отже, введення до основного раціону мисливським фазанятам кормової добавки гумінової природи «Гумілід» відобразилося на більш активній динаміці росту та розвитку пташенят, сприяло підвищенню загальної життєздатності та резистентності птиці унаслідок накопиченню та післядії кормової добавки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Galuzina, L., Stepchenko L. (2021). The use of natural adaptogen in growing of hunting pheasants. *Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference AWC GCC*, April 21–22, 2021. Dnipro, 8–9.
2. L. Stepchenko, L. Galuzina, E. Myhaylenko, A. Lisna. Metabolic role using a feed additive of humic nature "Humilid" on the organism of black african ostriches and broiler chickens. *International Journal of Agricultural Resources, Governance and Ecology International*, 2020. Vol. 16. No. 3–4, pp. 191–206. DOI: [10.1504/IJARGE.2020.115328](https://doi.org/10.1504/IJARGE.2020.115328)
3. Галузіна Л. І. Стан білкового обміну у динаміці росту страусів за їх промислового вирощування на тлі застосування Гуміліду. *Науково-технічний бюлетень науково-дослідного центру біобезпеки та екологічного контролю ресурсів АПК Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету*. Дніпропетровськ, 2014. Т. 2. № 1. С. 48–53.
4. Грибан В. Г., Єфімов В. Г., Ракитянський В.М. Вплив гідрогумату в поєднанні з мікроелементами на деякі показники мінерального обміну у лактуючих корів. *Ветеринарна медицина: Міжвід. темат. наук. зб.* Харків, 2005. Вип. 85. Т. I. С. 345–348.
5. Масюк Д. М. Фізіологічний стан організму глибокотільних корів і народжених від них телят під впливом препаратів гумусової природи: автореф. дис. ... канд. вет. наук : 03.00.13. Львів, 1999. 19 с.
6. Степченко Л. М., Лосєва Е.О., Скорик М. В. Гумінові речовини як перспективні кормові добавки в птахівництві. *Птахівництво: Міжвід. темат. наук. зб.* / ІП УААН. Харків, 2006. Вип. 58. С. 308–311.
7. Уткіна В. О., Степченко Л. М., Галузіна Л. І. Вплив кормової добавки «Гумілід» на ріст та розвиток кролів м'ясної породи. *Біологія тварин: науковий журнал* / ІБТ НААН. Львів, 2018. Т. 20. № 4. С.145–163.